

Στον αστερισμό της κλεπτοκρατίας

Στις 19 Δεκεμβρίου 1980 το κτίριο του «Μινιόν», κοντά στην πλατεία Ομονοίας, στο κέντρο της Αθήνας, έχει παραδοθεί στις φλόγες

ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ ΜΙΜΗΣ ΑΝΔΡΟΥΛΑΚΗΣ Μαύρο φως Εκδόσεις Πατάκι, 2021, σελ. 360, τιμή 16,60 ευρώ

Στο νέο βιβλίο του με τίτλο «Μαύρο φως» ο Μίμης Ανδρουλάκης, μέσα από την ιστορία ενός «εκδικητή τόσο παράλογου, τόσο αληθινού», του ανθρώπου που κατά δική του ομολογία υπήρξε ο εμρηστές του «Μινιόν», έρχεται να σπηλιτεύσει τις στρεβλώσεις μιας διεθνούς κατάμαυρης αγοράς που κερδοσκοπεί σε βάρος της τέχνης

ΡΕΠΟΡΤΑΖ ΓΡΗΓΟΡΗΣ ΜΠΕΚΟΣ

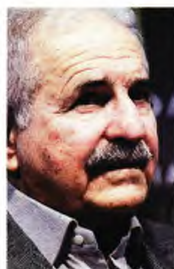
Λίγες ώρες προτού χαράξει η 19η Δεκεμβρίου 1980, το κτίριο του «Μινιόν», κοντά στην πλατεία Ομονοίας, στο κέντρο της Αθήνας, έχει παραδοθεί σε φλόγες φοβερές και απειλητικές. Το μεγαλύτερο κακό απεφευχθή τότε, πλην όμως, ως σήμερα, το συγκεκριμένο μυστήριο της μεταπολιτευτικής Δημοκρατίας, συνοδευόμενο από ποικίλες φήμες αποσταθεροποίησης και ανωμαλίας, δεν έχει διαλευκανθεί. Ποιοι ήταν, εν πάση περιπτώσει, οι εμρηστές; Δεν ξέρουμε. Ένα είναι βέβαιο, όπως διαβάζουμε και στο «Μαύρο φως», το νέο βιβλίο του Μίμη Ανδρουλάκη που κυκλοφορεί την ερχόμενη εβδομάδα: ότι οι δράστες «προκάλεσαν, ακούσια ή εκούσια, με πιθανότερο το δεύτερο, τον αφύλλητο των πολικαταστημάτων λιανικής, που συμπάρουσε στο κλείσιμο τις βιοτεχνίες-προμηθευτές τους και ενίσχυσε τις τάσεις αποβιομηχάνισης».

Ο εμρηστές και η Art Market

Ωποιο, επιτέλους, εμφανίζεται κάποιος και επερχο-νοσιμένα αναλαμβάνει την ευθύνη. Ισχυρίζεται δηλαδή ότι αυτός υπήρξε ο εμρηστής. «Εγώ το έκανα» λέει ο ίδιος σε έναν άνθρωπο που συναντά απρόσμενα στο Αμβούργο φέτος, το 2021, με τον οποίο όμως τυχαίνει να γνωρίζονται εδώ και πενήντα χρόνια. Η αποκάλυψή του, κατά τη διάρκεια μιας μακράς

περιπατητικής συνομιλίας με μάσκες, λόγω της πανδημίας, πυροδοτεί την πλοκή μιας αφήγησης η οποία, ριζώνοντας στη δεκαετία του '60, σε μια εποχή που ενδοχρόνως θεωρείται τώρα αρκούντως ξεπερασμένη, φιλοδοξεί να συνθέσει –και το καταφέρνει εν τέλει, αυτό είναι ενδιαφέρον – μια τοιχογραφία της σημερινής πραγματικότητας, προσληπτική οσώσο στην πλέον σκοτεινή διάσταση της σύγχρονης εικαστικής τέχνης, τη λειτουργία της κατάμαυρης αγοράς της, της λεγόμενης Art Market, δηλαδή στην πλαστογραφία και το ξέπλουμα βρώμικου χρήματος.

Υπό ποιες συνθήκες, λοιπόν, ο κατ' ομολογία εμρηστής του «Μινιόν», ο Τόνυ Μαρτίν (ή Αντόνιος Μαρτίνος), βρίσκεται και πάλι τον Αλέξ Μπιστόν (ή Αλέξανδρο Μπιστόν) στη Γερμανία; Στο πλαίσιο μιας σημαντικής δίκης, είναι η απάντηση, μιας δίκης που (ένεκα κάποιων πινάκων ζωγραφικής) εμπλέκει έναν επιφανή πολιτικό εκείνης της χώρας στις σταθθαλές των τραπεζιτών της (οι οποίοι για ένα ξετρα υπερέκρηδη έσορχαν προς μια επενδυτική εταιρεία τα κλεμμένα της φοροδιαφυγής). Ο πρώτος καλείται ως μάρτυρας, ως προνομιακός παρατηρητής μιας Μη Κυβερνητικής Οργάνωσης, καθώς είναι επιφανής art advisor και ειδήμων στις σχετικές αγοραπωλησίες (στις οποίες διακινούνται πολλές καλλιτεχνικές «φαιψούδες», περισσότερες απ' όσες φανταζόμαστε). Ο δεύτερος

Ο Μίμης Ανδρουλάκης

βρίσκεται εκεί επειδή εργάζεται, ακριβώς, ως διευθυντής του τμήματος ανάλυσεων, στην προαναφερθείσα επίμαχη Invesco.

Αποκωδικοποίηση του «γρίφου»

Η στάση του αινιματικού Αντόνι Μαρτίνου (ζωγράφος από τα νιάτα του ακόμη, με σπάνια γλωσσολογία, εν συνεχεία αστυνομικός και κατόπιν στέλεχος της Interpol) αλλά και η εξέλιξη της ακροαματικής διαδικασίας θα στρέψουν τον Αλέξανδρο Μπιστόν (ιδιοφυής μαθηματικός, καθηγητής στο Πανεπιστήμιο της Νέας Υόρκης, ο οποίος επιθυμεί να συνθέσει ρηθιμκέλευθα τον κριαντικό υπολογισμό με τον χρηματοπιστωτικό κλάδο) προς το παρελθόν, ένα κοινό παρελθόν, τουλάχιστον εν μέρει. Ο Μπιστόν, θέλοντας να αποκοδικοποιήσει τον Μαρτίνο, αυτόν τον «γρί-

φο», ζητεί εσπευσμένως τη βοήθεια του Δημήτρη, που ασχολείται συστηματικά με τις «βιογραφίες, τους ψυχοκοινωνικούς, πολιτισμικούς και βιολογικούς μηχανισμούς οι οποίοι διαμορφώνουν τους χαρακτήρες».

Βιωμένες εμπειρίες

Ο Δημήτρης είναι, προφανώς, μια εκδοχή του Μίμη Ανδρουλάκη, που εξαθαρίζει ότι το «Μαύρο φως», παρή μυστήρισμα. «μπινέτα από βιωμένες εμπειρίες και πραγματικά συμβάντα». Αυτό που διαβάζουμε μέσα στο βιβλίο, σχεδόν τα πάντα (αρκεί απίθανο και ενίστα απίστευτα, όπως η δολοφονία της «Καλόγριας» από ένα κύκλωμα εκμετάλλευσης βυζαντινών εικόνων), βασίζονται όλα σε αυθεντικότητα περιστατικά και πρόσωπα (εξυπακούεται ότι τα ονοματεπώνυμα έχουν αλλάξει), μεταπλασμένα βεβαίως, για να εξυμνητήσουν τη συνθετική ματιά και τη συνειρμική δομή που προκρίνει ο συγγραφέας. Ο Δημήτρης (προσοχή εν προκειμένω, ο ήρωας) επιστρατεύει στην έρευνα, στην ακτινογράφιση του εωστρεφούς Μαρτίνου, έναν βετεράνο συντάκτη του αστυνομικού ρεπορτάζ, τον Νάσο Μαθιουδάκη, που βιοπορίζεται για ως ιδιωτικός ντετέκτιβ. Και κάπως έτσι αρχίζει να ξετυλίγεται το κουβάρι, ανάποδα κατά κάποιον τρόπο, προς τα πίσω. Ο Μπιστόν, μέλος μιας (μικρής αλλά εκλεκτικής) αριστοτείας οργάνωσης επί διακτορίας, κλήθηκε από έναν (υποαίθια επαναστατικό) ο οποίος

σχεδίαζε την «απαλλοτρίωση» του «Μινιόν» κατά τα ρωσικά πρότυπα, να παρακολουθήσει με διακριτικότητα τον Μαρτίνο, ώστε να ελεγχθεί η αξιοπιστία του (ως δημοκρατικού οργάνου στο ΑΤ Ομονοίας, που ουσιαστικά δεν αποδεχόταν ή και υπονόμει τη χουντική τάξη). Πήγε και νοίκιασε «μεσοτοιχία» ο Μπιστόνς ένα διαμέρισμα σε ένα παλιό αρχονικό, επί της οδού Οικονομίου στα Εξάρχεια, στις περιφέρειες «κάμαρες της Μαργαρίτας», όπου ασφαλώς διέμενε – ποιος άλλος; – ο Αντόνιος Μαρτίνος, ο αδιαμφισβήτητος πρωταγωνιστής του «Μαύρου φωτός», ενός βιβλίου (ο τίτλος είναι παρμένος από μια φράση που αποδίδεται στον Ρενέ Μαγκρίτ) το οποίο επιχειρεί, μέσα από το πορτρέτο ενός «αγαπημένου μοναχικού λύκου» που διαπνέεται από έναν ιδιαίτερο κώδικα ηθικής, να σπηλιτεύσει και να καταγγείλει τη σημερινή στρέβλωση του συστήματος που έχει μετατρέψει την τέχνη σε τρομακτικό κράχτη της ακραίας κερδοσκοπίας. «Ξέρεις, Δημήτρη, τι ισχυρίζεται για μας ο "πρόην"; Εγώ φαντάζομαι ότι η παγκόσμια αγορά λειτουργεί με αφηρημένα μαθηματικά μοντέλα, ενώ εσύ υποθέτεις απλώς με τους οικονομικούς νόμους. Αγνοούμε, μας καταλογίζει, τις βαρυντικές έλξεις, παραμορφώσεις, που επιφέρει στον παγκόσμιο καταπιεσμό η "μαύρη τριπλά" της διεθνούς... [κλεπτοκρατίας]. Σ' το διαπιτώνω με δική μου λόγια, γιατί αυτός μιλεί πάντα με ελλειπτικά,

κριπτικά σχήματα» αναφέρει ο Μπιστόνς για τον Μαρτίνο, ο οποίος, εξαιτίας ακριβώς της απρόβλεπτης ιδιοσυγκρασίας του, είναι σε θέση να πνίξει στον αέρα την Art Market (το παράθυρο για να δούμε ένα πολλαπλάσιο «πλυντήριο» αξίας αρκετών τρισεκατομμυρίων δολαρίων) και πιθανότατα να προκαλέσει μια νέα πλανητική χρηματοοικονομική κρίση, αν ξεδιπλωθεί το σύνδρομο της πεταλούδας.

Τα κίνητρα και η επίδραση

«Στο εσωτερικό του ρολοι, στον χρόνο του ψυχικού του κόσμου παρεπρόβου, σε ακανόνιστα διαστήματα, μερικά δευτερόλεπτα ακατανόητα, αλόκοτα. Τότε βγαίνει από τον εαυτό του και μεταμορφώνεται σε κατά συρροήν εκδικητή με ή χωρίς αιτία. Τόσο παράλογο και συνεπώς τόσο αληθινό. Αμύλωντο ίσως στον πυρήνα» διαβάζουμε στην τελευταία σελίδα. Προτού όμως φτάσουμε σε αυτήν, έχουμε ειχορησεί (όσο είναι δυνατόν, μέσα από μάλλον βάσιμες και θεμιτές ερμηνείες) στα εωότερα της συγκρότησης του Αντόνι Μαρτίνου, σε εκείνο το κρίσιμο 0,01% που έχει δοκιμάσει σε ορισμένες σημαδιακές στιγμές το υπόλοιπο 99,9% του εαυτού του, τον απόλυτο ορθολογισμό του. Θα αναρωτιέστε πλέον γιατί αυτός ο άνθρωπος (όπως ο ίδιος υποστηρίζει, υπενθυμίζουμε) σπηλιεύσε το «Μινιόν», ποια ήταν τα κίνητρά του. Η περίπλοκη απάντησή σας περιμένει στο «Μαύρο φως». Αρκεί μονάχα να τονίσουμε ότι «το σπύχμα του ταχυδρόμου» κατά την ερηβεία του Μαρτίνου, ένα γεγονός τραυματικό για τη σχέση με την ίδια του τη μητέρα, την πρόση από τις καθοριστικές γυνικές της ζωής του, αποτελεί το σημείο εκκίνησης.